

8. MÓZES KÜLDETÉSE

(2Móz 4–5; 7,1–12,33)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

PÁKOZDY, L. M., Bibliaiskola, Budapest 2007.

TÓTH, K., Mózes öt könyvének magyarázata. in: JK, Budapest 1995.

Biblia Magyarázó jegyzetekkel, Budapest 1987.

BARTHA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.)

Mózes küldetése:

Isten Mózeset már a születésétől kezdve arra a küldetésre készítette elő, hogy a választott nép vezetője legyen. Erre a küldetésre Isten több lépésben készítette fel, és végig segítette a küldetése ideje alatt.

1. Megmenekülés:

Mózes gyermekként megtapasztalta, hogy mit jelent megmenekülni, hogy Isten megmenti az életét. Az újszülött Mózes kétszeresen is kiszolgáltatott volt. Egyrészt, mint minden újszülött, a szülei nélkül nem tud élni. Másrészt Mózes kiszolgáltatott volt az akkori politikai helyzet miatt, amelyben népe élt.

2. Tanulás, tudás:

Isten úgy készítette fel Mózeset, hogy a kor legmagasabb képzettségében részesült a fáraó palotájában. Megismerte az egyiptomi nyelvet, gondolkodást. (Pákozdy)

3. Nomád életforma:

Isten Mózeset előkészítette a pusztai vándorlásra azzal, hogy a legkényelmesebb életmódot egy pusztai vándorló életmódra kellett felcserélnie. Mózes megismerte azt az életközeget, amelyben később 40 évig népének vezetője volt. Megtanulta, hogy mit jelent az időjárás viszonyosságai között Istenre hagyatkozva élni.

4. Szavával készített fel Isten:

Isten Mózeset a szavával, az elhívásával is felkészítette. Megerősítette azt a kijelentést, hogy Ő az ősatyák Istene (2Móz 3,6). Megígérte, hogy Mózes mellett lesz: „*én veled leszek*” (2Móz 3,12). Isten bátorította Mózeset.

5. Megerősítő csodák:

Isten ideiglenesen képessé tette Mózeset a csodák véghezvitelére. (2Móz 4) Három olyan csodát tudott véghezvinni, amelyeket olyan eszközökkel tud véghezvinni, amelyek mindig kéznél vannak. Ezeket a csodákat csak addig tudta megtenni, amíg ezt a részfeladatot el nem végezte.

6. Társ a feladat elvégzésében:

Isten adott egy segítőt Mózes mellé. Amikor arra hivatkozott, hogy nehezen tud beszélni, akkor a feladat elvégzése elől Isten ezt az akadályt is elhárította. Isten két segítséget is ígért erre a problémára: egyrészt azt mondta, hogy majd Ő megmondja, hogy mit kell mondani. Az üzenet tartalmát Ő adta. Másik segítségként testvérét, Áront adta mellé. Isten minden nehézséget elhárított Mózes küldetése érdekében.

Mózes ellenkezett, a feladatot nem akarta elvállalni. Isten haragra gerjedt Mózes ellen, amiért vissza akarta utasítani a küldetést. Mózes végül elvállalta a feladatát.

Isten a feladatokhoz erőt is ad a küldötteinek. A saját erejét adja. „*Erős kézzel hozott ki bennünket az Úr Egyiptomból*” (2Móz 13,16)

Aki Istentől feladatot kap, sokszor érzi magát kevésnek, kicsinek vagy erőtlennek. Ezért írja Pál: „*az én erőm erőtlenség által ér célhoz...*” (2Kor 12,9) és „*Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.*” (Fil 4,13)

A keresztyén ember elhívást kap Istentől az üdvösségre, és ezzel együtt feladatokat is kap. Nem mindenki kap ilyen nagy feladatot, mint Mózes, de mindenki kap Istentől saját magára szabott feladatokat. Ezekkel kell elszámlolni. Ahogyan Jézus a talentumok példázatában is tanította, mindenkinek azzal kell elszámlolni, amit kapott: legyen a lehetőség, a tehetség, a feladat bármekkora is (Mt 25,14–30).

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Ebben az időszakban, amikor a személyiségfejlődés középpontjában a teljesítmény a kisebbségi érzéssel áll szemben, a gyermekek egyrészt örülnek a feladatoknak, kihívásoknak, ugyanakkor megijednek a túl nagy feladattól, félnek a kudarctól, a sikertelenségtől.

Mózes története a gyermekeket arra bátorítja, hogy szembe tudjanak nézni a saját erősségeikkel, gyengeségeikkel, és vállalják a feladatokkal járó kihívásokat. A lecke célkitűzése, hogy a gyermek meglássa mindazokat az embereket, eszközöket, lehetőségeket, amelyekkel Isten őt felruházta a mindennapi feladatokhoz.

A tanuló életkorából adódó tevékenységei közt hangsúlyos az iskolai tanulmány, ami a felnőttkori végzettségét, hivatását készíti elő. Ezek az évek a felkészülés évei. Jó, ha ezt tudatosítják magukban, és egy hosszabb távlati cél viszonylatában is rá tudnak tekinteni a mindennapi feladatokra, küzdelmekre.

A gyermekek a rövid távú küldetést az apró szívességekben, segítségadásban élhetik meg legkönnyebben (pl. elmenni a pékségbe kenyérért, a pincébe almáért, átvinni a naplót a tanáriba, krétáért futni a portára, stb.), a hosszú távú küldetést pedig a választott vagy vágyott foglalkozáshoz kötik. Az egyházi iskolában, gyülekezeti háttérrel rendelkező csoportokban beszélhetünk az Istentől kapott küldetésről, a tanítványságról, ami mindnyájunk életfeladata.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ tudja elmondani segítséggel a tankönyv képe és szövege alapján, Isten milyen küldetéssel bízta meg Mózes. ○ tudja segítséggel elmondani, hogyan segítette Mózesnek Isten.	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Legyen képes elmondani a tankönyvi kép és szöveg alapján, Isten milyen küldetéssel bízta meg Mózes. ○ Tudja jellemezni Mózes a tankönyvi történet alapján és indokolja állítását.

○ tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Mózes 2. könyve 3,12	○ Tudja értelmezni és saját szavaival elmondani a lecke Igéjét: Mózes 2. könyve 3,12.
---	---

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

GYŰLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Ha Isten feladattal bíz meg, erőt ad hozzá.

Kognitív cél: Mózes küldetésének és az Isten által adott segítségnek a bemutatása.

Affektív cél: A feladatvállalás és a feladat felelősségének érzelmi háttere: öröm, izgalom, büszkeség, félelem

Pragmatikus: Az Istentől kapott adottságok használatára bátorítás a mindennapokban.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Kit ajánlotok hozzá? Miért? – szavazós játék A tanulókat kérjük meg, hogy sorakozzanak fel a tábla előtt szavazáshoz. Készítsünk elő 4-5 kosarat! Tegyük le egy-egy padra! Minden kosár elé helyezzünk egy lapot egy-egy kérdéssel, kis cetliket és tollat a szavazáshoz! A gyermekek padról padra haladva adják le szavazataikat. Kérdések: • Kit küldenél az osztályból bibliaismereti versenyre? • Kit küldenél futóversenyre? • Kit küldenél énekversenyre? • Kit küldenél kirándulás szervezésre? • Kit küldenél kisebb gyerekekkel foglalkozni? • Kit küldenél az állatbarátok találkozójára? • Kit küldenél szakácsok segítője alkalomra? A játék megbeszélése: Miért őket választottátok? Mi alapján adtad le a szavazatodat? Szívesen vállalnád-e a feladatot? Miért igen? Miért nem? Átvezetés: Isten Mózeset küldte népéhez. Mint egy jó edző, már előre készítette a küldetésre.	Eszköz: kosarak kis papírdarabok Javaslat: 1. A szavazatok összeszámlálásába is bevonhatjuk őket. Alakítsunk szavazat-számláló párokat, akik összesítik egy-egy kosár eredményét! 2. Mi magunk is kitalálhatunk kérdéseket az osztály ismeretében. Lehetőleg olyanokat, hogy minél többen megélhessék, hogy őket választja az osztály. Kapcsolódó feladat: TKGY, TKEI 8. lecke 1/a feladat
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Történetmondás – Mózes küldetése: • Isten terve Mózesrel, a feladat nagysága. • Mózes ijedtsége • Isten segítsége: bot. • Mózes bátortalansága • Isten segítsége: Áron.	TKGY 8. lecke, 36. o. TKEI 8. lecke, 40. o. Megfigyelési szempont: Mit adott Isten Mózesnek a küldetéséhez?

	• Mózes kétsége • Isten segítsége: „Bizony, én veled leszek.” (2Móz 3,12) – aranymondás Beszélgetés a küldetésről, a küldöttekről a munkáltató tankönyv 1. feladata alapján Isten segítők, segítséget ad küldetésünk elvégzéséhez. – ún. fáraós játék Minden gyermek találjon ki magának egy küldetést (pl. delfinek megmentője, cicák védelmezője, oroszlánok szelídítője stb.). Súgja meg a tanítónak/játékvezetőnek, aki felírja egy lapra. Miután mindenkinek a neve a lapra került, a játékvezető hangosan felolvassa a neveket egymás után háromszor, de mindig különböző sorrendben. Ez után a gyermekek sorra tippelhetnek, hogy melyik név kié lehet. Ha valaki jól tippel, a kitalált nevű gyermek az ő segítője lesz, ő pedig fáraó. Ha valaki fáraóra tippel, akkor a hozzá tartozó segítők nevére is emlékeznie kell. A segítők támogatják a fáraót küldetésében, segítenek tippelni, még több társat gyűjteni.	Kapcsolódó feladatok: TKGY, TKEI 8. lecke 3–4. feladat TKGY, TKEI 8. lecke 1. feladat Kapcsolódó feladat: TKGY, TKEI 8. lecke 5. feladat Eszköz: papír, toll Javaslat: 1. Játshatjuk foglalkozás neveivel (pl. orvos, tanár, pék stb.) is. 2. Hívjuk fel a gyermekek figyelmét, hogy memorizálják a neveket, mert csak háromszor olvassuk fel.
Aranymondás	„Bizony, én veled leszek!” (2Móz 3,12)	Kapcsolódó feladat: TKGY, TKEI 8. lecke 4. feladat
Énekjavaslatok (alternatívák)	RÉ21 821: „Isten szíven megpihenve...” TKGY 142. o. 7. ének, TKEI 158. o. 7. ének „Kész az én szívem...” TKGY 140. o. 5. ének, TKEI 156. o. 5. ének „Szentelj meg Úr Isten...” TKGY 144. o. 10. ének, TKEI 160. o. 10. ének RÉ21 170: „Az Úr Istent magasztalom...” TKGY 139. o. 4. ének, TKEI 155. o. 4. ének „Nem lesz egyedül a szívem...” „Kicsiny kis fényemmel...” https://www.pinterest.de/pin/295900637997377342/ BS 130: „Igazságnak napja...” (dall. RÉ21 505: „Emlékezzünk e napon...”) BS 171: „Jézus Krisztus...” – kánon (+ DU, JJ) JJ 116: „Vígán csendül...” – kánon	
Házi feladat	TKGY, TKEI 8. lecke 6/a feladat	A következő órát indíthatjuk a feladat második felével, páros és csoportmunkában.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKGY 36. o., TKEI 40. o.

A képen látható:

Illusztráció: Mózes és Áron, bottal a kezükben.

A szöveg fókuszában: Mózes, akinek Isten olyan feladatot adott, ami alól szeretne kitérni, mert fél, hogy sikertelen lesz. Kifogásokat keres, hogy Isten felmentse a küldetése alól, de Isten segíti és bátorítja őt. Így nekilát küldetése teljesítésének Áronnal, a testvérével, aki segítheti őt a fáraóval való egyezkedésben.

Instrukció a képolfvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- Figyeljétek meg a képen látható férfiakat! Kik lehetnek ők?
- Mózes miért tartotta megvalósíthatatlannak az Istentől kapott feladatot?
- Mit bizonyított a bot kígyóvá, a kígyó bottá változtatása Mózes számára?
- Miért aggodalmaskodott Mózes?
- Isten hogy segítette, és mivel bátorította Mózes?
- Mit üzent Isten a fáraónak? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

Aranymondás: „Bizony, én veled leszek!”

- Ki mondja és kinek ezt a mondatot a bibliai történetben?
- Ha ezt a mondatot neked mondaná valaki, mit gondolnál, mit éreznél?
- Mondj példát arra, amikor biztonságban voltál, mert valaki veled volt, amikor féltél vagy bizonytalan voltál!

1. Imádságra nevelés: Bizony-kártya

Ez a gyakorlat segít a gyerekeknek aktualizálni a bibliai történetet. Nem igényel tőlük előre megírt, bonyolult imaszövegeket, hanem konkrét élethelyzetükre, valamint az Ige szavára épít. A cél az, hogy a hittanosok átéljék: Isten szava ma is élő és érvényes a mindennapi félelmek, kérdéseik és helyzeteik között.

Előkészület

Osszunk ki minden gyereknek egy-egy kártyát (kartonpapírból kivágott téglalapot). A kártya egyik oldalára legyen rányomtatva, ráírva: „Bizony, én veled leszek!” (2Móz 3,12). A kártya másik oldala maradjon üres.

a) Helyzetkeresés

Kérjük meg a hittanosokat, hogy gondolkozzanak el azon:

Ha Mózes ma élne és 3. osztályos lenne, vajon milyen helyzetet érezne Mózes túl nehéznek? Mindenki sorban elmond egy-egy ilyen túl nehéznek talált helyzetet.

b) Kártyaírás

A kártya üres oldalára mindenki írjon fel egyetlen szót emlékeztetőül abból a helyzetből, amit az imént megfogalmazott (vagy ami őt a legjobban foglalkoztatja).

Például: sötétben, dolgozat, egyedül, ijesztő stb.

c) Ráfelelő imádság

Körbe állunk.

- Egyesével olvassa fel mindenki azt a szót, amit felírt a kártyára.
- A hittanoktató megfogalmaz egy mondatot a szóval. Pl. a kártyán lévő szó: sötétben. A hittanoktató megfogalmazása: Légy velünk, amikor a sötétben félünk!
- Mindenki együtt hangosan mondja Isten választát: **Bizony, én veled leszek!**

d) Megbeszélés: Aki szeretné, elmondhatja, hogy milyen élmény volt kimondani a nehéz helyzetet, imádkozni és hallani utána, hogy Isten mit ígér.

A Bizony-kártyát mindenki hazaviheti. Írhat rá más szavakat is, és otthon egyedül is imádkozhat.

2. Aranymondást visz a postás

A küldetés szemléltetésre játszhatunk postásjátékot. Jelöljünk ki valakit, aki Isten szavaiból tovább ad valamit. Válogathat az eddig tanult aranymondásokból. Ezt a mellette ülő fülébe súgja. A gyerekek egymás után a mellettük ülő fülébe súgják a hallottakat, a végén pedig megnézzük, megmaradt-e az aranymondás. A játék kapcsán beszélgethetünk a küldetésről. A Tudod-e? részhez kapcsolódva pedig a ránk bízott evangélium továbbadásáról.

3. Meseszereplők küldetésben

Megkérhetjük a gyermekeket, hogy rajzoljanak egy olyan meseszereplőt, aki küldetésben járt. Rajzolják mellé azokat a személyeket, szereplőket, tárgyakat is, amelyek a segítségére voltak küldetése elvégzésében! Utána készíthetünk az elkészült rajzokból egy *Küldetésben* című kiállítást.

4. Miben segít?

Ahogy Mózes segítségére volt a bot, úgy ezzel a játékkal rávezethetjük a gyermekeket arra, hogy mennyi minden van segítségünkre az életünkben, ami mind a gondviselés része.

a) Rakjunk a tanári asztalra különböző tárgyakat (pl. kendő, mobil, iskolatáska, stb.), vagy hozhatunk különlegesebbeket is (pl. mankó, cipőkanál, csipesz, fogókesztyű, teleszkópos festőnyél, létra), amelyek segédeszközként vannak az életünkben! Jöjjön ki egy gyermek, fogalmazza meg, hogy mi a panasz, amire az eszköz született (pl. nem éri el a csillárt, nem fér el a kezében ennyi tárgy, stb.), majd válasszon a segédeszközök közül, és fogalmazza meg az örömét!

b) Játshatjuk úgy is, hogy mi fogalmazunk meg panaszokat, és a gyerekek keresnek az osztályteremben, vagy a saját tárgyaik között segédeszközöket. (pl. El fogom felejteni ezt a nevet; Mindig görbe ez a vonal; Szanaszét hullnak a ceruzáim; stb.)

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Ha Isten feladattal bíz meg, erőt ad hozzá.

Projekt munka a pragmatikus cél elmélyítéséhez: óvodai látogatás/iskolába hívogatás egy az iskolához kapcsolódó helyi vagy egyházi óvoda nagycsoportjában.

Szakirodalom projekt munka módszertanához:

http://epa.oszk.hu/00000/00035/00139/pdf/EPA00035_upsz_2010_1-2_148-161.pdf

A témához tartozó projektmunka két órát vesz igénybe. Az első órán előkészítjük a látogatást, a második órán pedig megejthetjük. A projektmunka célja, hogy minden gyermek felismerje, hogy ő mit tud adni egy ilyen látogatás alkalmával (miben ügyes?), és ezt meg is valósíthassa.

Kognitív cél: Mózes küldetésének és az Isten által adott segítségnek a bemutatása.

Affektív cél: A feladatvállalás és a feladat felelősségének érzelmi háttere: öröm, izgalom, büszkeség, félelem

Pragmatikus cél: Az Istentől kapott adottságok használata a mindennapokban.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése – Te miben vagy jó? Átvezetés: A mai órát arra fordítjuk, hogy mindenki használhassa az Istentől kapott ajándékait egy közös küldetés elvégzésében.	TKEI 8. lecke 6/a feladat
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Ismertessük röviden a projekt célját, előkészületét és menetét. Előkészület: • Elevenítsük fel, hogy milyen volt nagycsoportosnak lenni! • Beszélgessünk arról, hogy a nagycsoportosok már nagyon várják az iskolát, ugyanakkor izgulnak is, hogy milyen lesz az új környezetben. Ezzel a látogatással bátoríthatjuk őket. • Gyűjtsünk brainstorming módszerével ötleteket, hogy mi mindent lehetne abban az egy órában a gyermekekkel csinálni, mivel lehetne őket megajándékozni! (közös legoépítés, közös focizás, lányokkal kézművesség, közös éneklés, meseolvasás, diafilmvetítés szereposztással, rövid színdarab stb.) • Mindenki írja oda a nevét az összegyűlt tevékenységekhez, ahhoz, amiben jó! • Döntsön az osztály a megvalósítandó projektről! • Írjuk össze a táblán az eszközigényt, az előzetes feladatokat, és hogy ki miben vesz részt! • Az óra végére fontos, hogy minden gyermek lássa a saját szerepét és feladatait a projektben, hasznosnak és értékesnek élhesse meg magát, aki egy fontos küldetésben vehet részt! Ezt erősíthetjük egy záró énekléssel és a látogatásért mondott imádsággal.	

Énekjavaslatok (alternatívák)	BS 246: „Kész az én szívem...” TKEI 156. o. 5. ének BS 140: „Tégy, Uram, engem áldássá...”	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Mai Mózes: Szituációs játék az aranymondáshoz

Előkészület:

- A teremben helyezzünk el az osztály létszámától függően 4–6 széket. Minden szék egy-egy konkrét helyszínt jelöl. Mindegyik székre tegyünk egy kártyát, amelyre előre felírjuk az adott helyet. (Ajánlott helyek: iskolai folyosó, sötét szoba, orvosi rendelő)
- Háromfős csoportokat alkotunk.

Játék menete:

- Jelenetkészítés: A csoportban egy olyan jelenetet kell eljátszani, amelyben egy harmadikos mai Mózes szerepel. Azon a helyen történik, ami a kártyán szerepel. Ez egy olyan helyzet legyen, amiben nagyon jó lenne hallani Isten biztatását, mert a mai Mózes számára túl nehéz és félelmetes ez a helyzet
- Minden jelenet azzal záruljon, hogy az aranymondást együtt elmondja a kiscsoport: „Bizony, én veled leszek!”

Megbeszélés: A jelenetek után nagyon fontos a beszélgetés. Sok esetben ilyenkor történik a megértés és a megérintődés. A cél, hogy a gyerekek tudatosítsák: ugyanaz az ígéret, amit Mózes kapott, a mai helyzetekben is érvényes.

Kérdések:

- Melyik jelenet volt számokra a legismerősebb vagy legvalóságosabb?
- Melyik helyzetben volt a legnehezebb kimondani az ígéretet?
- Mit változtatott a jelenetben az, hogy elhangzott: „Bizony, én veled leszek!”?
- Milyen érzés volt kimondani ezt a mondatot egy nehéz helyzet után?

2. Max Lucado: Különleges ajándék

A történet a lecke célját domborítja ki mese formájában. Akár egy dramatikus játékot is csinálhatunk belőle, ha még egy órát rászánunk, vagy készülhetünk hosszú távon egy pünkösd-i műsorral, ahol összekapcsoljuk az ünnep üzenetével. A történetet olvassuk el a gyerekeknek! Beszélgethetünk arról, hogy ki melyik ajándéknak örülne a legjobban, miért. Melyik foltmanó lenne a legszívesebben? Ha dramatizáljuk, készíthetünk egy gyors szereposztást, és rövidítve el is játszhatjuk.

3. Írjunk mesét!

Körmesét írhat a csoport, amiben a főszereplő valamilyen küldetést vállal magára, amihez segítőköt kap. Vihetünk be általunk készített mesekártyákat! Egy-egy kártya méretű kartonlapra rajzoljunk vagy nyomtassunk, vagy újságkivágásból ragasszunk különböző személyeket (pl. öregasszony, kisgyermek, erős férfi, fiatal legény stb.), vagy állatokat (pl. farkas, róka, medve, nyúl, rigó stb.), vagy eszközöket (pl. csizma, síp, hegedű, ostor, nyereg, kancsó stb.). Tegyük a kártyákat lefordítva a játékosok közé! Kezdjük el a mesét, ahogy a népmesék kezdődnek: Egyszer volt, hol nem volt... (eljuthatunk odáig, hogy bemutatjuk a főszereplőt, a küldetést és

a félelmét). Ezután indítsuk el a kört! A soron következő húz a kártyák közül, és a kártyán szereplő személy, állat, eszköz beleszövésével folytatja a történetet. Ha felvesszük a történetet mobiltelefonnal, utána le is gépelhetjük, és ki is nyomtathatjuk a csoportnak, amihez rajzolhatnak illusztrációkat is.

BÁTORSÁG – GYÁVASÁG – VAKMERŐSÉG
Olvasmány
Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

BARTHA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.
Biblia, <http://abibliamindenkie.hu/>

Bátorság a Bibliában:

Ószövetség:

A bátorságot az Ószövetség a félelem ellentétéként értelmezi. Az Ószövetség tanítása szerint a bátorság a szívből jön. (Zsolt 27,14) Az az ember bátor, aki az előtte álló veszélyeket ugyan látja, de mégis nekivág, mert Isten erre bátorítja. Így például a kánaáni honfoglaláshoz kapcsolódóan Isten Mózeset és Józsuét is arra biztatta, hogy legyenek erősek és bátrak. (5Móz 31,7; 5Móz 31,23 és Józs 1,6; Józs 1,7; Józs 1,9; Józs 1,18) Isten bátorítása mintegy fizikai erővé alakul át. Mózes és Józsué is egyaránt látják és tudják, hogy milyen nehézségekkel kell szembenéznük, ha megteszik azt, amit Isten kér tőlük. A pusztai vándorlás hosszú ideje alatt várták azt a pillanatot, amikor bevonulhatnak a megígért földre. De közben ez a föld lakott terület lett. Ezt kellett elfoglalni a nomád, vándorló népnek. Természetes a félelem és az elbizonytalanodás a feladat nagyságát látva. Ezért buzdítja őket Isten kétszeresen. Legyenek bátrak és erősek! Isten nem úgy bátorít, hogy a bennük levő erőre apellál, hanem a saját erejére. Ő az, Aki a népével lesz, és erőt ad. Isten bátorítása ezért különbözik minden más emberi bátorítástól, mert Ő a saját erejét ígéri, és adja is.

Az Ószövetségben a bátorság elsősorban a férfiak tulajdonsága volt, és leginkább katonai cselekményhez kapcsolódott. (2Sám 17,10; 2Kir 2,16; 1Krón 26,7–9; 1Krón 26,32; 2Krón 28,6) Ezek szerint a bátor ember az, aki Isten által vezetve, az Ő erejét igénybe véve küzd és harcol.

Újszövetség:

Jézus sokszor a hitre bátorít. A bátorítás az Isten és a Jézus iránti bizalomra való buzdítást jelenti. A betegekét bátorítja arra, hogy higgyenek, bízzanak Benne. „Amikor Jézus megfordult, és meglátta őt, így szólt: Bízzál, leányom, a te hited megtartott téged. És meggyógyult az asszony abban az órában.” (Mt 9,22) Jézus bátorítja arra a tanítványait, hogy ne féljenek. (Mt 14,27) A bátorságra buzdítás Jézus személyével áll kapcsolatban.

A keresztyén ember arra alapozza bátorságát, hogy Jézus Krisztushoz tartozik. Ezért akármi is éri, ez a tudat ad bátorságot a testi és lelki fájdalom elviseléséhez. „Ezeket azért mondom nektek, hogy békességetek legyen énbennem. A világon nyomorúságok van, de bízzatok: én legyőztem a világot.” (Jn 16,33) A keresztyén ember nemcsak a szenvedés elviseléséhez kap bátorságot, hanem az evangélium hirdetéséhez is, amikor olyan körülmények között kell bizonyosságot tennie, ami az életét veszélyezteti. „...ha szóra nyitom a számat, hogy bátran ismertessem meg az evangélium titkát, amelynek követe vagyok bilincsben is, hogy bátorságom legyen azt úgy hirdetni, ahogyan kell.” (Ef 6,19)

Gyávaság a Bibliában:

A Biblia a gyávaság fogalmát negatív értelemben használja. Olyan magatartásról van szó, amikor a félelem vagy az ijedtség miatt az ember nem tesz meg valamit, amit meg kellene tennie. Gyáva a Bibliában az az ember, aki nem akar Isten megbízásának engedelmeskedni (2Móz 3–4), aki megijed vagy megfutamodik. Súlyos következménnyel lett annak a gyávaságnak, amikor az ígért földje határában a kémek beszámolója megijesztette az

embereket (4Móz 13–14). Ebből következik, hogy a gyávaság a Szentírás tanítása szerint összefüggésben áll a hitetlenséggel. Aki nem bízik eléggé Istenben, az nem meri ráhagyni az életét, nem mer egy nehéz helyzetben az Isten útmutatása szerint cselekedni, vagyis gyáva. A gyávaság legyőzésének a lehetősége az, ha az ember komolyan elhiszi, hogy Isten ígéretet adott: „...Istenetek az Úr veletek megy, harcol értetek ellenségeitek ellen, és megsegít benneteket.” (5Móz 20,4)

Összegzés:

A Biblia tanítása szerint a bátorság összefügg a hittel, és az ember Istentől kapja, nem a saját személyiségéből meríti. Isten saját ereje a garancia arra, hogy akit Ő bátorít, bátor lesz. Aki bízik Istenben, nem a maga erejére támaszkodik, ha Isten megbízza egy feladattal vagy küldetéssel. Ez a bátorság elég az Istentől kapott feladatok végrehajtásához és a félelemmel teli helyzetekben a hűséges helytálláshoz, a bátor bizonyosságtételhez.

Ebből következik, hogy a gyávaság a hitetlenség mutatója, ezért a gyávaságot hittel lehet legyőzni.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Mózes küldetéséhez tematikus leckeként kapcsoljuk a bátorság kérdését. Az eriksoni pszichoszociális személyiségfejlődési modellben az óvodáskor időszakában a kezdeményezés és a bűntudat áll egymással szemben. Ha ebben az időszakban a gyermek a kezdeményezésben erősödött meg, akkor iskoláskorban egy egészséges, bátor hozzáállással, örömmel vállal el feladatokat, amelyeket önállóan, kisebb-nagyobb segítséggel el is végez.

De előfordulhat a két véglet is. Egyrészt a bátortalanság, amely a kisebbségérzés érzésével társulhat, illetve a vakmerőség, amikor a következmények mérlegelése nélkül, az aktuális helyzeten felbuzdulva vág bele meggondolatlan cselekedetekbe, vállalkozásokba a kisebbségérzés kompenzálásaként. Ezen az órán ezeket a fogalmakat és beállítottságokat különböztethetjük meg egymástól.

A gyermekek gyakran azonosítják a bátortalanságot a gyávasággal. Fontos, hogy különbséget tegyünk ezek között is. Illetve a vakmerőség következményei előkerülhessenek órán, hiszen a harmadikos fiúk gyakran vakmerők azért, hogy kitűnhessenek társaik közül. Emiatt van, hogy a 3–4. osztályban fordul elő a legtöbb „véletlen baleset”.

Az órán a bátorság kérdését összekötjük az Istentől kapott erő és az Istenben kapott biztonság üzenetével, de alapjaiban önismereti órának szánjuk, amikor az emberi tettekkel, beállítottságokkal foglalkozunk. Isten ajándéka az is, ha önismeretre jutunk, felismerjük gyengeségeinket, erősségeinket miközben tudjuk, hogy Ő elfogad s formál bennünket.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
- Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: - Tudjon segítséggel a tankönyvi képekről beszélni a bátorság, gyávaság és vakmerőség szempontjából.	- Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: - Tudjon a tankönyvi képek alapján beszélni a bátorság, gyávaság és vakmerőség szempontjából.

○ Tudjon segítő kérésekre válaszolni, mikor volt bátor.	○ Legyen képes saját életéből példákat mondani a bátorságra, bátortalanságra.
---	---

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Bátorság és vakmerőség közötti különbség felismertetése. (Alap: bátornak kell lennie Mózesnek ahhoz, hogy a fáraóhoz mehessen.)

Kognitív cél: Bátorság és vakmerőség közötti különbség felismertetése.

Affektív cél: Bátorság, bátortalanság, gyávaság, félelem, vakmerőség érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus cél: A bátortalanság példái és a bátorság lehetőségeinek példái a mindennapi életben.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Három kalap: bátor, vakmerő, gyáva Készítsünk füzetecímke/post-it segítségével három különböző feliratú kalapot/baseballsapkát: Bátor, Vakmerő, Gyáva! Három önként jelentkezőre adjuk rá! Vázzunk fel egy-egy szituációt! Például: - Az uszodában szabadon használhatók a rajtkövek. Pisti azon gondolkodik, le merjen-e ugrani a rajtdobogóról, a 3 m magas vagy az 5 m magas ugróállványról. - Átrúgják a fiúk a szomszéd kertbe a labdát, ahol egy hatalmas kutya ugat. - Az egyik idősebb lány a tornaöltözőben meglátja, és magára rakja Zsófi hajpántját. Mit tesz Bátor, Vakmerő, Gyáva? Mutogassák el! Adjuk tovább a sapkákat, hogy a többiek is sorra kerüljenek!	Eszköz: 3 baseballsapka/kalap 3 füzetecímke /post-it Kapcsolódó feladat: TKEI Bátorság-gyávaság-vakmerőség olvasmány ábrái és 1. feladat Javaslat: A tankönyv ábráin szereplő szituációkkal, beszélgetve is játszhatjuk ezt a játékot. A szituáció felvázolása közben a csoport többi tagja közül bevonhatunk gyermekeket egy-egy emelvénynek, vagy kerítésnek, kutyának, nagylánynak... Kapcsolódó feladat: TKEI Bátorság-gyávaság-vakmerőség olvasmány ábrái és 3. feladat

Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Bátor, gyáva, vakmerő – szereplők a Bibliában. Ragasszuk át a kalapokról a füzetcímkéket/post-itokat a táblára, ezzel képezzünk három oszlopot! Helyezzük bele Mózes történetét a játékba: Bátortalan volt, de Isten bátorítására vette a bátorságot, így a bátor szereplőkhöz kerül. Gyűjtsünk közösen ismert bibliai szereplőket, történeteket, és helyezzük el a szereplőit a megfelelő oszlopban! Pl.: Dávid és Góliát, József és testvérei, Nőé Te miben vagy bátortalan? A bibliai szereplőkhöz kapcsolódva beszéljessünk, hogy miben lehetünk bátortalanok, ki mindenki segíthet! Honnan veszed a bátorságot? Aranymondás ismétlése. Írjuk fel az előző órán tanult aranymondást a karakterek helyeivel (mint az akasztófa játéknál): „Bizony, én veled leszek!” (2Móz 3,12) A játék célja: Hány kérdéssel tudják kitalálni a kérdésre az igei választ?	Eszköz: tábla, kréta, filc Javaslat: Rajzoltathatjuk is a hittanosokat egy-egy bibliai szereplő kapcsán, majd az elkészült alkotásokat is kihelyezhetjük a táblára. Megjegyzés: Ebben a feladatban elmélyíthetjük Mózes történetét, felidézhetünk a csoport által ismert történeteket. TKEI Bátorság – gyávaság – vakmerőség 2. feladat Óra és a téma zárásaként feleleveníthetjük a Mózes küldetésénél tanult aranymondást. Javaslat: Kitalálhatunk jutalmazást is a csoportnak, ha sikerül 5 kérdés alatt kitalálni.
Énekjavaslat (alternatívák)	„Csak nyisd ki a szíved...” (TKGY 150. o. 20. ének, TKEI 166. o. 20. ének) RÉ21 273:5–6. verse: „Az Úr Istent magasztalom...” (TKGY 139. o. 4. ének, TKEI 155. o. 4. ének) „Soha nem fél már a szívem...” http://www.keresztenydalok.hu/enekek/sohanemfelmara szivem RÉ21 462:5 „Bátorítsad, Uram...” (+BS) BS 186: „Urunk, ez a hála napja...” DU 172: „Adjon Isten...”	

ÚTMUTATÓ A MUNKÁLTATÓ TANKÖNYV FELADATAIHOZ

2. feladat: Ha egyéni munkaként végzik el ezt a feladatot a gyermekek, nagyobb ösztönéssel válaszolnak a kérdésre. Fontos, hogy a megosztás önkéntességi alapon történjen.

3. feladat: A feladat elvégzését segítjük azzal, ha megfelelő hangsúlyozással olvassuk fel az egyes kijelentéseket, felkiáltásokat a beszéd-buborékban.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI 44. o.

A képen látható:

Szituációkat látunk: verekedő fiúcsoport, fogorvosi rendelőben kezelésre váró kislány, egy gyermek próbálja leszedni a fennakadt labdát.

A képek által üzent tartalom az ember szabadságában megjelenő szabályok alapján történő döntések minősítése: bátran, gyáván, vakmerően cselekszik-e, és ezeknek a döntéseknek mi lesz, lehet a következménye, sőt a következmények következménye. Bármelyik minősített döntés egy helyzeten belül értelmezhető és érthető, de fontos a következmények felmérése.

Instrukció a képolvasáshoz elemzéséhez

- Értelmezzétek a címben megjelenő kifejezéseket, mondjatok példákat!
- Az alábbi kifejezések közül válasszatok ki egyet-egyet, amelyek szerintetek kifejezik a címben szereplő kifejezéseket! (bátor, gyáva, vakmerő)

Merész, félénk, halált megvető, hősies, bevállalós, nyámnyila, rátermett, tettekre, félős, rettenthetetlen, bátortalan, ijedős, kalandvágyó, hősies, vagány, elszánt, oroszlánszívű, nem számol a következményekkel

1. kép:

- Öt fiút láthatsz a képen. Figyeld meg őket! Mi történt? Miért verekedhetnek? Látsz-e közöttük vakmerő fiút? Bátort? Gyávát? Indokold meg, miért tartod őket annak?
- Szerintetek milyen szabályt szegtek meg a fiúk? Miért?
- Mit tehettek volna, hogy ez ne forduljon elő?

2. kép:

- Kiket látsz a képen? Mire készülnek?
- Mit csinál az édesanya?
- Mire vár a fogorvos?
- A kislány arcáról mit olvasol le? Miért kapaszkodik a fogorvosi szék karjába?
- Voltál már fogorvosnál? Hogyan viselkedtél? Mit éreztél? Mitől féltél? Mitől nem féltél?

3. kép:

- Hol játszódik a jelenet? Mi történt? Kiket látsz a képen?
- A fiú a fán mit szeretne tenni? Miért?
- A fa alatt álló két gyermek miről tájékoztatja a fán lévő fiút?
- Mit mutat az apukájának a fiú?

- Milyen következménnyel járhat a fán lévő fiú tette?
- Mi a véleményed a fán lévő fiúról, és a többiekéről?

1. Meg mered tenni? Szociometrikus játék

Szükséges eszköz:

ugrálókötél (maszkoló szalag vagy kréta is megfelelő)

A játék menete:

1. Fektessünk le egy ugrókötetet a földre, amely két részre osztja a játékteret.
2. Az egyik oldalra álljanak azok, akiknek lenne bátorságuk az elhangzó helyzetben cselekedni, a másik oldalra pedig azok, akiknek nem.
3. A hittanoktató különböző feladatokat vagy élethelyzeteket olvas fel.
4. A gyermekek döntésüknek megfelelően helyezkedjenek el a kötél egyik vagy másik oldalán.
5. Bátorítsuk őket arra, hogy őszintén vállalják fel, ha valamire nem lenne bátorságuk, vagy éppenséggel vakmerőségnek tartják, ezért nem mernék megtenni.

Beszélgetés és feldolgozás:

- Az egy oldalra került gyermekek röviden megoszthatják egymással, hogy miért döntöttek így.
- Ezt követően a két csoport közösen is beszélgethet a különböző nézőpontokról.
- A megbeszélés során előkerülhet a félelem, az óvatosság, a megfontoltság, a kihívás, a bátorság fogalma, és az egyéni különbségek.
- Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy minden ember más helyzetekben érzi magát bátornak vagy bizonytalannak, ami egyéni adottságaitól és tapasztalataitól is függ. (tériszony, könnyen szót ért állatokkal stb.).

Lehetséges helyzetek:

- Leugrani egy 1,5 méter magas kőfalról.
- Felmászni egy magas kilátóba.
- Megsimogatni egy kutyát a parkban.
- Szekrényugrást végrehajtani.
- Kötetet mászni.
- Elmondani otthon egy rossz jegyet.
- Bevallani, hogy nincsen kész a házi feladat.

2. Kosztolányi: A labda

Itt is használható a korábbi leckéhez (Isten bemutatkozik Mózesnek: Óravázlat-javaslat egyházi iskolák 2. órájára; További ötletek) ajánlott novella. Ezen az órán a bátorság-gyávaság kérdésével foglalkozhatunk a novella kapcsán.

3. Gyűjtsünk közmondásokat!

Gyűjtsünk bátorsággal, gyávasággal kapcsolatos közmondásokat, szólásokat! Vigyünk be közmondás- és szólásgyűjteményt, dolgoztassuk a tanulókat párban!

Beszélgessünk róluk! Rajzolhatunk hozzájuk kapcsolódó rajzokat, készíthetünk kiállítást.

Példák:

- Sok lúd disznót győz.
- Aki mer, az nyer.
- Szégyen a futás, de hasznos.
- Imádság tartja benne a lelket.
- Többször győz az okos, mint a bátor.
- Reszket, mint a kocsonya.
- Bátraké a szerencse.

- Gyáva népnek nincs hazája.

4. Ki bírja cérnával? – önbizalom, türelem erősítése

Viselkedésformák tisztázását szolgáló játék:

- bátorság
- vakmerőség

Fejlesztő hatás: Ebben a játékban a rivalizálás, versengés jelenik meg a csoporttagok között, és a frusztráció és akadályoztatás élménye konfliktushelyzetben. Annak, akinek sikerül a játék, a pozitív önérvényesítés élményét adja.

Csoportvezetői gyakorlat: nem igényel különösebb csoportvezetői gyakorlatot.

Időkeret: 15-20 perc

Eszközигény: asztal, székek, cérna, papír, toll

A játék leírása: páros játékról van szó. Hosszú cérnákat szakítunk le, aminek két végére hurkot kötünk. Egy-egy játékos beledugja a mutatóujját a hurokba. Szembeülnek a diákok, és a cél az, hogy a cérnával elhúzzák a másik kezét az asztal széléig. Egy menet egy percig tart. Mindenki mindenki ellen játszik, és az eredményeket táblázatban összesítik. A pontozásnak különböző variációi vannak, ami az átélt élményt is módosítja:

Az egyik, amikor csak a győzelemért jár pont a veszteségért, és a cérnaszakításért nem. Ebben az esetben leginkább az derül ki, hogy kit hagynak nyerni (hiszen a cérna valószínűleg előbb szakad, minthogy bárki kezét el lehetne húzni általa).

A másik lehetőség, hogy a győzelem egy pontot, a cérnaszakítás nulla pontot, a vereség pedig egy mínusz pontot ér. Ez kiélezi a rivalizálást, nyerni szinte lehetetlen, hiszen jobban megéri elszakítani a másik félnek a cérnát, mint beletörődni a vereségbe.

Harmadik lehetőség, hogy a nyereség két pontot, a vereség egy pontot ér, döntetlen esetén nem jár pont, a cérna elszakítása pedig két pont levonással jár. Ebben az esetben érdemes nyerni hagyni a másikat: még így is jobban jár az ember, mintha szakít, vagy döntetlent ér el.

A játék végén meg lehet beszélni, hogy a különböző feltételek mellett ki milyen stratégiát használt, hogyan próbált az összesítésben minél több pontot szerezni (Benedek, 1992).

Forrás: Benedek (1992), idézi: *Gyakorlatok, játékok gyűjteménye* (Eszterházy Károly Főiskola HEFOP-projekt segédanyaga, ma már nem elérhető online).